บทที่ 1
บทนำ

1.1 หลักการ ที่มา และความสำคัญ

ยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญของประเทศไทย โดยทำการผลิตยางพาราติดอันดับหนึ่งในสามของประเทศที่ผลิตยางทั้งหมด และมีมูลค่าการส่งออกเป็นอันดับที่ 5 ของสินค้าที่มีการส่งออกทั้งหมดโดยมีมูลค่าการส่งออก 134,309.7 ล้านบาทตั้งแต่ เดือนมกราคม ถึง เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2548 (แสดงในภาคผนวก) และมีบทบาทสำคัญต่อชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรชาวสวนในภาคใต้และภาคอื่นๆ นอกจากนี้แล้วยางพารายังเป็นพืชที่มีอนาคตทางการตลาดเนื่องจากทั่วโลกมีความต้องการใช้ยางเพิ่มมากขึ้น และมีการพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับยางมาโดยตลอด โดยน้ำยางที่ได้จากต้นยางพารานั้นสามารถนำมาแปรรูปเป็นวัตถุดิบหลากหลายรูปแบบได้แก่ ยางแผ่นรมควัน ยางแท่ง ยางเครป ยางผึ่งแห้ง และน้ำยางข้น เพื่อนำไปใช้ในอุตสาหกรรมต่างๆ เช่น ทำยางพาหนะ รองเท้าหรือชิ้นส่วนของรองเท้า ยางรัดของ เครื่องมือมือวิทยาศาสตร์ และอื่นๆ อีกมาก (บริษัท เอพี รีเสร์ช แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด. กองบรรณาธิการ, 2547)

ปัจจุบันยางพาราแผ่นรมควันชั้น 3 ได้รับเลือกเป็นสินค้าเกษตรที่ทำการซื้อขายในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย โดยได้เปิดดำเนินการซื้อขายสัญญาล่วงหน้ายางแผ่นรมควันชั้น 3 ครั้งแรกเมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2547 เนื่องจากยางแผ่นรมควันชั้น 3 เป็นสินค้าที่มีการซื้อขายในตลาดจริงค่อนข้างมาก สามารถจัดชั้นคุณภาพได้อย่างชัดเจน ที่สำคัญเป็นสินค้าที่มีความผันผวนของราคาสูง ทำให้เป็นการเปิดโอกาสให้ทุกกลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับยางพาราสามารถเข้ามาซื้อขายล่วงหน้าเพื่อประกันความเสี่ยงได้ และเป็นสินค้าที่ได้รับความนิยมจากนักลงทุนสินค้าหนึ่งในตลาดล่วงหน้า ดังกราฟในรูปที่ 1.1 พบว่าปริมาณการซื้อขายสัญญา และข้อตกลงคงค้าง (open interest) มีแนวโน้มที่เพิ่มสูงขึ้นตลอดช่วงที่ทำการเปิดตลาดเป็นต้นมา

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

รูปที่ 1.1 ปริมาณการซื้อขาย และข้อตกลงคงค้างของสัญญาล่วงหน้ายางแผ่นรมควันชั้น 3

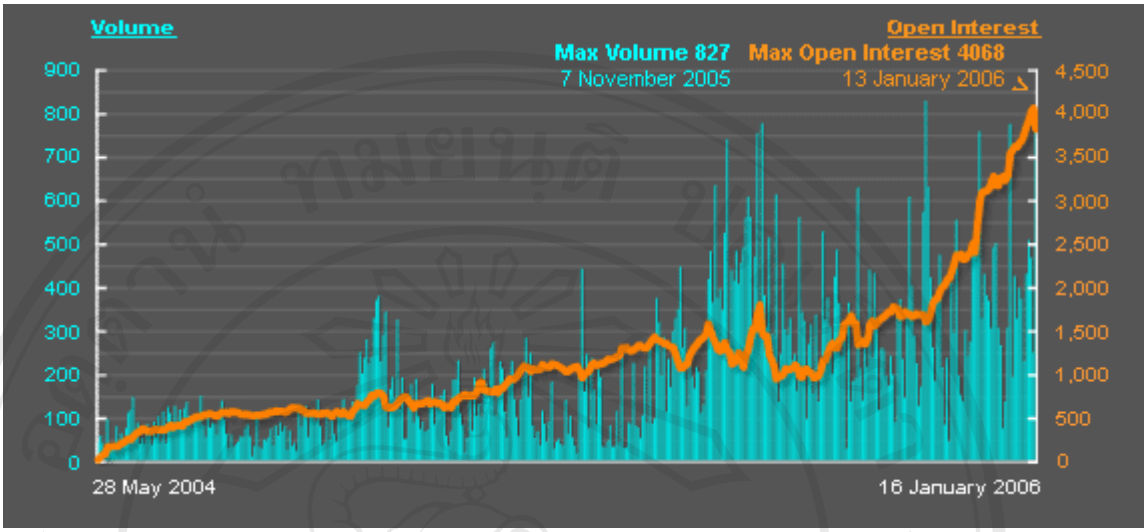

ที่มา : ตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย (2549)

ประเทศไทยคาดหวังว่าจะได้รับประโยชน์จากการมีตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า ซึ่งเป็นตลาดที่ช่วยแก้ปัญหาที่เกิดจากการซื้อขายในตลาดจริง (cash market) และการซื้อขายล่วงหน้านอกตลาด(forward contract) ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายเช่นการบิดพลิ้วสัญญาได้ง่าย สินค้าเกษตรที่ส่งมอบมีคุณภาพต่ำกว่าที่ตกลงกันไว้ สัญญาแต่ละสัญญามีความแตกต่างในรูปแบบและเนื้อหา และคู่สัญญาต้องผูกพันจนถึงวันส่งมอบรับมอบสินค้า นอกจากนี้สินค้าเกษตรมีลักษณะสำคัญคือ มีปริมาณการผลิตสูงในฤดูกาลของสินค้า และสินค้าเกษตรเป็นสินค้าที่ไม่สามารถจัดเก็บไว้ได้นาน มีต้นทุนในการจัดเก็บสูง ดังนั้นธรรมชาติของสินค้าเกษตรเมื่อออกสู่ตลาดช่วงแรกจะมีราคาสูงและค่อยๆลดต่ำลงเมื่อปริมาณการผลิต ออกสู่ตลาดมากขึ้นและจะค่อยๆสูงขึ้นอีกเมื่อผลผลิตลดน้อยลงจนหมดฤดูกาลเรียกได้ว่า มีความผันผวนของราคาสูง ส่วนในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้านั้นจะมีการวางเงินประกันสำหรับการซื้อขายสัญญาที่เกิดขึ้นเพื่อป้องกันการบิดพลิ้วของสัญญาโดยสำนักหักบัญชีของตลาดรับประกันทุกสัญญา และมีการกำหนดข้อตกลงที่มีมาตรฐานช่วยแก้ไขปัญหาสินค้ามีคุณภาพต่ำ ผู้ซื้อขายสามารถออกจากภาระผูกพันโดยไม่ต้องรอจนถึงวันส่งมอบ ด้วยการทำรายการซื้อหรือขายด้านตรงข้าม (offset) หรือจะถือฐานะรอจนถึงเดือนส่งมอบเพื่อส่งมอบจริงก็ได้ ที่สำคัญอย่างยิ่งตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าสามารถลดความเสี่ยงจากความผันผวนของราคาสินค้าเกษตร อันเกิดจากโอกาสที่ผู้ซื้อ-ขายในตลาดจริงเข้ามาซื้อ-ขายในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า ด้วยการสร้างสถานะในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าที่อยู่ตรงข้ามกับสถานะในตลาดจริง จะทำให้เกิดการหักล้างผลจากความผันผวนของราคาสินค้าเกษตร

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ทั้งนี้การซื้อขายในตลาดล่วงหน้าต้องสั่งซื้อขายโดยผ่านสมาชิกประเภทนายหน้าของตลาดเท่านั้น ส่วนผู้ที่จะเข้ามาทำธุรกรรมในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า คือผู้ที่ป้องกันความเสี่ยง ได้แก่ เกษตรกร ผู้แปรรูป ผู้ค้า/ผู้ส่งออก เพื่อลดความเสี่ยงจากความผันผวนของราคาสินค้าเกษตร และนักเก็งกำไร ซึ่งเป็นผู้รับความเสี่ยงจากผู้ป้องกันความเสี่ยงและก่อให้เกิดสภาพคล่องในตลาด ทำให้ราคาสะท้อนข้อมูลที่เกี่ยวข้องอย่างแท้จริง โดยเป้าหมายของตลาดต้องการให้มีการจัดระบบการค้า การสะสางบัญชี และการส่งมอบให้มีประสิทธิภาพที่สุด ซึ่งจะช่วยในการจัดการบริหารความเสี่ยงและการค้นพบราคามีประสิทธิภาพสูงสุด โดยปัจจุบันตลาดมีสมาชิกทั้งหมด 20 บริษัท ซึ่งในจำนวนทั้ง 20 บริษัทนี้แบ่งเป็นบริษัทนายหน้าทั้งหมด 16 บริษัท เป็นบริษัทผู้ค้าล่วงหน้า 2 บริษัท และบริษัทตัวแทนสนับสนุนการซื้อขายล่วงหน้าอีก 2 บริษัท ปัจจุบันการซื้อขายสัญญาล่วงหน้ายางพาราแผ่นรมควันชั้น 3 สัญญาหนึ่งมีขนาดการซื้อขายจำนวน 5 ตันต่อสัญญา และใช้เงินในสกุลบาทในการซื้อขายโดยมีหน่วยจำหน่ายเป็นบาทต่อกิโลกรัม และมี 6 สัญญาล่วงหน้าในเดือนใกล้ในการซื้อขาย

โดยความสำเร็จของการมีตลาดล่วงหน้าทำให้ลดความเสี่ยงในการผันผวนของราคา ลดความเสียหายเนื่องจากความไม่แน่นอนในการผลิตของเกษตรกร และจะช่วยพัฒนากระบวนการค้นหาราคาในอุตสาหกรรมยางของประเทศไทย โดยวิธีการค้นพบราคาที่จะช่วยสะท้อนอุปสงค์และอุปทานที่แท้จริงได้

ตลาดล่วงหน้าสินค้าเกษตรแห่งประเทศไทยจะประสบความสำเร็จจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีสภาพคล่อง นั่นคือมีปริมาณการซื้อขายที่มีอยู่ในตลาดมีจำนวนมากเพียงพอ ซึ่งหมายถึงความเชื่อถือของสมาชิกและนักลงทุน และยังหมายถึงความยั่งยืนของตลาดล่วงหน้า (ตลาดล่วงหน้าสินค้าเกษตรแห่งประเทศไทย, 2549)

ในทางทฤษฎีนั้นราคาในตลาดล่วงหน้าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่กำหนดราคาในตลาดปัจจุบันซึ่งการมีส่วนในการกำหนดราคาในตลาดปัจจุบันจะสะท้อนให้เห็นถึงดุลยภาพระหว่างอุปสงค์และอุปทานของยางพาราที่แท้จริงในแต่ละช่วงเวลาที่ทำการซื้อ ขาย และประโยชน์ที่สำคัญอย่างหนึ่งของราคาในตลาดล่วงหน้าคือการนำข้อมูลราคาในตลาดล่วงหน้ามาทำการกำหนด และ ตัดสินใจในการผลิต ดังนั้นการพยากรณ์ราคาในตลาดล่วงหน้าด้วยวิธีอารีมาเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้นักลงทุนมีเครื่องมือที่ใช้ในการตัดสินใจในการลงทุนมากยิ่งขึ้น ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษาถึงรูปแบบของแบบจำลองที่ดีที่สุดของราคายางแผ่นรมควันชั้น 3 ในตลาดล่วงหน้าสินค้าเกษตรแห่งประเทศไทย ทำให้ผู้เกี่ยวข้องในตลาดล่วงหน้าสามารถนำแบบจำลองที่ดีที่สุดไปประมาณค่าพยากรณ์ และนำผลพยากรณ์ที่ได้มาช่วยในการตัดสินใจในการวางแผนการผลิตสินค้าหรือการลงทุนในตลาดล่วงหน้า

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อพยากรณ์ราคาสัญญาล่วงหน้าของยางพาราแผ่นรมควันชั้น 3 ในอนาคตทั้งรายวันและรายสัปดาห์ ด้วยแบบจำลองอารีมา

1.3 ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ กำหนดขอบเขตการศึกษา โดยมุ่งศึกษาถึงการพยากรณ์ราคาสัญญาล่วงหน้ายางพาราแผ่นรมควันชั้น 3 โดยเลือกราคาสะสางสัญญาล่วงหน้า(Settlement price) มาใช้ในการพยากรณ์ ทั้งนี้จะทำการพยากรณ์โดยใช้เครื่องมือทางเศรษฐมิติ คือวิธี ARIMA ซึ่งเป็นวิธีที่มีความเหมาะสมที่ใช้ในการพยากรณ์ในราคาสัญญาในระยะสั้น โดยใช้ข้อมูลรายวัน และรายสัปดาห์ของสัญญาล่วงหน้ายางพาราแผ่นรมควันชั้น 3 ของเดือนส่งมอบกันยายน ตุลาคม และ พฤศจิกายน พ.ศ. 2548

1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่นำมาศึกษาเป็นข้อมูลทุติยภูมิชนิดอนุกรมเวลา (time series data) ซึ่งในที่นี้คือข้อมูลราคาสัญญาล่วงหน้ายางพาราแผ่นรมควันชั้น 3 ที่เป็นราคาราคาสะสางสัญญาล่วงหน้า (Settlement price) ซึ่งเป็นข้อมูลรายวันและรายสัปดาห์ ของเดือนส่งมอบกันยายน ตุลาคม และ พฤศจิกายน พ.ศ. 2548 โดยข้อมูลเดือนกันยายนตั้งแต่วันที่ 25 กุมภาพันธ์ ถึงวันที่ 29 สิงหาคม พ.ศ. 2548 จำนวน 122 ข้อมูล ในเดือนตุลาคมตั้งแต่วันที่ 30 มีนาคม ถึงวันที่ 28 กันยายน พ.ศ. 2548 จำนวน 120 ข้อมูลและในเดือนพฤศจิกายนตั้งแต่วันที่ 28 เมษายน ถึงวันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2548 จำนวน 123 ข้อมูล ซึ่งได้รวบรวมจากฐานข้อมูลออนไลน์ของตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย

1.5 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา

1) เพื่อสามารถหารูปแบบจำลองที่เหมาะสมของราคาสัญญาล่วงหน้ายางพาราแผ่นรมควันชั้น 3 ในอนาคต
2) เพื่อเป็นแนวทางต่อผู้ที่เกี่ยวข้องในการวางแผนการผลิตให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น
3) เพื่อเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจให้นักลงทุนใช้ประกอบการลงทุน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

ข้อตกลงคงค้าง (Open Interest) หมายถึงจำนวนรวมของสัญญาที่ซื้อขายสินค้าล่วงหน้าทั้งหมดในเดือนส่งมอบใดส่งมอบหนึ่ง หรือตลาดใดตลาดหนึ่งที่ยัง มีภาระผูกพันตามสัญญา มิได้มีการหักล้างออกไป

เซทเทลเม็นทร์พไรซ์ (Settlement Price) หมายถึงราคาปิดตลาดในแต่ละวันที่สำนักหักบัญชี ใช้สะสางบัญชีระหว่างสมาชิกสำนักหักบัญชี สำหรับสัญญาซื้อขายล่วงหน้า ในแต่ละเดือนส่งมอบ

ตลาดจริง (Cash Market) หมายถึงสถานที่ที่ผู้ซื้อขายมาตกลงซื้อขาย และส่ง – รับมอบสินค้ากัน ซึ่งแบ่งออกเป็นตลาดข้อตกลง (forward market) และตลาดปัจจุบัน (spot market)

ตลาดซื้อขายล่วงหน้า (Futures Market) หมายถึงตลาดที่ทำการซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (futures contract) โดยมีกำหนดเวลา และมาตรฐานที่แน่นอน กล่าวคือ ผู้ต้องการซื้อหรือขาย จะเปิดสัญญาซื้อ หรือขายล่วงหน้าขึ้นมาใหม่ หรืออาจจะทำการซื้อขายล่วงหน้าที่มีอยู่แล้วในตลาดซื้อขายล่วงหน้า ตั๋วสัญญาซื้อขายล่วงหน้าจะระบุ ประเภท ปริมาณ คุณภาพ ราคา เวลา และสถานที่ส่งมอบไว้อย่างชัดเจน การซื้อขายในตลาดล่วงหน้าจะต้องมีการตัดตั้งองค์กรการตลาดขึ้นรองรับการทำสัญญาซื้อขาย โดยมีกฎหมายและกำหนดกฎระเบียบในการซื้อขายที่แน่นอน และชัดเจน

สัญญาล่วงหน้า (Futures Contract) หมายถึงสัญญาที่ผู้ขายตกลงจะส่งมอบสินค้าเกษตรตามชนิด คุณภาพ ปริมาณให้แก่ผู้ซื้อในวันข้างหน้า ณ สถานที่กำหนด และผู้ซื้อตกลงจะชำระราคาให้แก่ผู้ขาย

อ๊อฟเซ็ต (Offset) หมายถึงวิธีการยกเลิกภาระผูกพันตามสัญญาการซื้อขายล่วงหน้า โดยการซื้อสินค้าล่วงหน้าในเดือนส่งมอบที่เคยขาย ไว้ หรือขายสินค้าล่วงหน้าในเดือนส่งมอบที่เคยซื้อไว้ ซึ่งมีผลทำให้ภาวะผูกพันตามสัญญาซื้อขายล่วงหน้าสิ้นสุดลง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved